

151 תפילין

תפילין ל' אלה שלמן וזכרון על כלל סדר

א) שיהיה אצל אביו (יד) צריך

ה' (ג) הסיבה אפילו הוא רבו מובהק

תלמיד לפני רבו (טו) א"צ הסיבה אפילו אינו רבו מובהק

(טז) א"כ (יו) יתן לו רבו (ו) רשות ל' (פא)

(טז) אינו צריך הסיבה משום דנרישא אמר "צריך" נקט הכא "אינו צריך" אבל באמת איסור (יט) נמי איכא להקב בפניו דמורא רבו כמורא שמים:

א"כ וכו'. וזו (כ) מחויב להסב: מה הציון (פא)

א) שיהיה אצל אביו (יד) צריך (פא)

ב) הסיבה שלמה - פסח (ה' ר"ב)

ג) הסיבה של פסח - ה' שלמה שלמן וזכרון (ה' ר"ב)

ד) הסיבה של פסח - קול דוד (ר"ב ר"ב)

ה) הסיבה שלמה - פסח (ה' ר"ב)

ו) הסיבה שלמה - פסח (ה' ר"ב)

כנה רבו נמי מזה ומזה דכבוד מורה עדיף וממילא כיון דהרב מחל לו איכא מזה דהסיבה וכן משמע לישנא דהמחבר מדכתב אינו צריך א"כ וכו' משמע דמה צריך:

ה' הסיבות שלמה (ה' ר"ב)

ורגיל היה רבנו לומר דמדון זה דתלמיד אצל רבו א"צ

הסיבה יש לראות גודל החשיבות והנחיצות שראו חז"ל בשהיית התלמידים במחיצת רבם, שאע"פ שמצות הסיבה חביבה מאד להראות דרך חירות לבילי יציאת מצרים, ואצל כל אדם הריהו מעבבת גם בדיעבד, מ"מ לא אמרו לתלמיד שילך לבית אחרים או לביתו כדי שלא יתבטל מן המצוה, אלא אדרבה ההתבוננות והלימוד מדרכיו והנהגותיו של הרב עדיפי טפיו עכ"ל

ה' הסיבה של פסח ה' שלמה שלמן

מין זצוק"ל היה מסדר את הקערה כמנהג האר"י ז"ל, ואת המינים היו מניחים על המפה שעל המצות, בתוך קערות קטנות. 256 ויש שכתבו המנהג להניח את הקערה על ג' המצות. 257

ה' הסיבה של פסח (ה' ר"ב) ה' שלמה שלמן

אמנם בהגדת קול דודי סימן ג' אות ח' כתב בשם אביו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל דאין יוצאים במיץ ענבים ידי חובת ארבעה כוסות לפי שבעינן יין המשכר. ויעויין בספר שבועות יצחק פסח עמ' קי"ז שהביא בשם הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל שהרוצה לשתות מיץ ענבים לארבע כוסות צריך לערב בהם שליש יין כדי שתהיה שתייתו דרך חירות. ובספר מעדני שלמה פסח עמ' י"ג כתב שבהצעת הדברים לפני מין זצוק"ל אמר שזהו חידוש שלא שמענו ומיץ ענבים דינו כיון לכל דבר. והוסיף מין זצוק"ל שדין מיץ ענבים כיון גם לענין מצוות "ושמחת בחגך". והעיר הגאון רבי אביגדור נבנצל שליט"א דצ"ע דהא בירושלמי הצריכו להיות משוכרין.

ה' הסיבות שלמה

מיץ ענבים

יא. יוצאין ידי חובת ארבע כוסות כמיץ ענבים כה 77.

ה' הסיבות שלמה (פא)

וכן נהג רבנו שהיה קשה לו שתיית יין, ואף שברך כלל מוג המיץ עם יין (וכן בקדוש של שבת לילה ויום, אבל בהבדלה לא מוג יין), הורה להדיא שיוצאין במיץ ענבים אף בלא מוגת יין כלל, יכן נהגו בביתו הנשים ושאר המסובים שהיה קשה להם לשתות יין.

הליכות אלמה

ופעמים רבות טרח רבנו בעצמו לסדר לחולים שיעור מצה מדוקדק ולקבוע להם איך ובכמה זמן יאכלו. ופעם כשביקר רבנו חולה ממקורביו תינה הלה לפניו את צערו ושברון רוחו על שגם לאחר התאמצותו אין עולה בידו לקיים המצוות כתיקונן. ונענה רבנו: הנה מדתו של אברהם אבינו ע"ה היתה מדת החסד שעסק בה כל ימיו, אולם בתורה לא נזכרו אלא שתי פעולות, האחת הכנסת האורחים שקיים עם המלאכים והשנית נטיעת האשל בבאר שבע שזכרה בסוף פרשת וירא (בראשית כא, לג) "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ד' אל עולם". ולכאורה יפלא, הרי נטיעת האשל בבאר שבע היתה פעולת החסד העיקרית של אאע"ה כדברי הגמרא בסוטה (י' ע"ב, הובא ברש"י שם) אל תיקרי ויקרא אלא ויקריא מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב וכו', ובזה עסק עשרות שנים, ואף על פי כן לא נזכר מכל זאת בתורה אלא פסוק אחד בלבד, ואילו ביאת המלאכים שהיתה מאורע חד פעמי בלבד האריכה והרחיבה בו התורה ותיארה כל פרט ופרט מאופן ההכנה וסדר האכילה וכו', ולא עוד אלא שכל פעולה ופעולה שעשה או עשתה רושם לדורות, כדברי הגמרא בבבא מציעא (פ"ו ע"ב) כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו, ואמרו עוד שם תנא דבי רבי ישמעאל בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם זכו לעמוד הענין בשכר וקצת נא מעט מים זכו לבארה של מרים, עיי"ש, והדברים הפלא ופלא, מהי חשיבותו המיוחדת והנשגבה

של מאורע זה יותר מכל פעולותיו העצומות של אאע"ה כל ימי חייו. ברם יש לבאר הדברים בפשטות: מאורע זה עם המלאכים היה בזמן הליו ותשישותו של אאע"ה ביום השלישי למילתו, וכל פעולה ותנועה שעשה או היתה מתוך יגיעה והתאמצות יתירה, וחביבה לפני הקב"ה פעולה אחת הבאה מתוך התאמצות ויגיעה יותר מפעולות גדולות ונצורות של שנים רבות שאין בהם התאמצות זו. וסיים רבנו: חביבה ויקרה לפני הקב"ה כל פעולה קטנה שהנך עושה בחלייך מתוך התאמצות יותר ממעשיך הטובים שעשית ושתעשה בע"ה בימי בריאותך שאין בהם מעלה זו.

הליכות אלמה (לכר"ה)

"ומעולם לא שמענו להקפיד על כך", אבל למעשה נהג כך והורה כן לרבים. וראוי להביא בזה דברי חתן רבנו, הג"ר יהודה טרגר שליט"א, ב"אחרית דבר" להליכות שלמה תפלה (עמ' ש"פ) אודות הנהגות רבנו, וז"ל: עוד היה אפשר לראות אצלו פועל יוצא ממדת האמת ועשיית הדברים "לשם פעלך", שהנה כרגיל כשיש לאדם איזה קושיא או חידוש, ככל שהקושיא יותר חזקה או החידוש יותר גדול אזי ההתפעלות יותר חזקה וההרגשה יותר טובה, וישנם כאלו שכשהחידוש הוא שלא כמנהג העולם הם אף יפליגו בזה להוציאו לרשות הרבים, אולם אצלו היה הכל בהיפוך, אם היתה לו קושיא שלא היה יכול להשיב עליה היה מאד מצטער וכואב, וככל שהקושיא היתה חזקה כן גבר עליו צערו וכאבו, וכיון שבספריו לא בא ענין זה לידי בטוי אציון כאן רק כמה דוגמאות וכו', וכן המובא בספר מנחת שלמה סימן צ"א בדברי הפוסקים בסדר של אכילת כזית מצה שיש לכתחילה לקחת שני כזיתים וכו', הנה בזאת ההערה היה מדבר בכל ערב פסח, והיה מדבר בצער שמצוה זו הנהגת אחת בשנה אין לנו דבר ברור מה לכזין ואיך לעשותה וכו', ולא היה אצלו ענין זה בבחינת קושיא או סתם הערה, רק הדיבור שבענינותו איננו יודעים איך להתנהג ולעשות בדבר פשוט כזה ואיך נוכל לקיים המצוה כהלכתה. עכ"ל.